

Groningen, Der Aa-kerk

Bouwer: Arp Schnitger, 1702, voor Academiekerk Groningen

Overplaatsing naar Der Aa-kerk: J.W. Timpe, 1831

Uitbreiding: Petrus van Oeckelen, 1857

Restauratie: Orgelmakerij Gebr. Reil, 2010-2011

Dispositie:

HOOFDMANUAAL (Manuaal II; C-c''')

Praestant. 16 Vt	C, D, E gedekt, eiken, horizontaal onder de laden geplaatst; 1702. Cis, Dis, Fis, Gis gecombineerd met Bourdon. 16 Vt (1858). F, G, A – f'' in het front, 1702. fis'' – c''' grotendeels 1679.
Bourdon. 16 Vt	C – h gedekt, eiken, vervolg gedekt, metaal; 1858.
Octaaf 8. Vt	C, D, E, F, G, A – c''' grotendeels 1679. Cis, Dis, Fis, Gis 1858 (met dubbele stemkrul).
Holpijp 8. Vt	C, D, E, F, G, A – c''' gedekt, metaal; 1679. Cis, Dis, Fis, Fis gedekt, eiken; 1858.
Nachthoorn. 4 Vt	Open, metaal, cilindrisch; C – c'' met expressions; 1858.
Salicionaal 8. Vt	Geheel met expressions; 1858.
Octaaf. 4 Vt	C, D, E, F, G, A – c''' grotendeels 1679. Cis, Dis, Fis, Gis 1858 (met stemkrul).
Nasard. 2 2/3 Vt	Open, conisch; 1939 (in plaats van de quint 6' uit 1858).
Octaaf. 2 Vt	C, D, E, F, G, A – c''' deels 1679, deels 1702 en later. Cis, Dis, Fis, Gis 1858.
Cornet. 5. sterk	Vanaf c', op verhoogde bankjes; 1858; achvoets koor gedekt, overige koren open.
Mixtuur. 3. 4. en 5. st.	1858 en 1939.
Trompet. 16 Vt	C-H houten stevels en koppen, metalen bekens (halve bekerlengte), doorslaande tongen; 1858. c-c''' metalen stevels, koppen en bekens (volle bekerlengte), opslaande tongen; 1858.
Trompet. 8 Vt	Houten stevels en koppen, metalen bekens (volle bekerlengte), opslaande tongen. C, D, E, F, G, A – c'''1702. Cis, Dis, Fis, Gis 1858.
RUGPOSITIEF	(Manuaal I; toetsomvang C – c'''; pijpwerk omvang C, D, E, F, G, A – c''')
Praestant. 8 Vt	C, D, E gecombineerd met Gedekt. 8 Vt. F, G, A – a en cis' – c''' in het front, 1702. bes, h en c' binnenpijpen, 1679 .
Quintadena. 16 Vt	Gedekt, metaal, met kastbaarden.
Gedekt. 8 Vt	Gedekt, metaal; 1702.
Octaaf. 4 Vt	1679.
Roerfluit. 4 Vt	1679.
Gemshoorn. 2 Vt	Open, conisch; 1702.
Sifflet. 1 1/3 Vt	Open, cilindrisch; C, D, E, F, G, A – g 1831; gis – fis'' grotendeels 1679; g'', a'', h'', c''' 2011, gis'' 1679, bes'' Hinsz (?).
Scherp. 4. en 5. sterk	1702, in 1831 en 1952 qua samenstelling gewijzigd. In 2011 is het 1'-koor (c'' – c''') vernieuwd.
Trompet. 8 Vt	Houten stevels en koppen, metalen bekens; grotendeels 1831.
Dulciaan. 8 Vt	Houten stevels en koppen, metalen bekens; 1702. Kelen grotendeels 1679.

BOVENMANUAAL (Manuaal III; C-c''')

Praestant. 8. Vt	C – fis'' 1831 (grootste pijpen met stemkrul), g'' – c''' 1702 (uit het borstwerk).
Viola di Gamba. 8 Vt.	1831 (grootste pijpen met stemkrul).
Holfluit. 8. Vt	C – H gedekt, metaal; vanaf c open, cilindrisch; 1831.
Octaaf. 4 Vt	C – fis' 1831, g' – fis'' 1702 (uit Scherp rugpositief), g'' – c''' 1702 (uit het borstwerk).
Fluit. 4 Vt	C gecombineerd met Octaaf. 4 Vt, vanaf Cis open, cilindrisch; 1831.
Fluit. 2 Vt	Open, cilindrisch; grotendeels 1831.
Flageolet. 1 Vt	Open, conisch; C – g'' 1946, gis'' – c''' 1959; in 1946 als quintfluit 1 1/3' geplaatst en in 1959 opgeschoven en aangevuld tot flageolet 1'.
Clarinet. 8 Vt	Houten stevels en koppen; metalen bekens; C-H met opslaan tongen, vanaf c doorslaande tongen; 1858, met gebruik van materiaal uit 1702 en 1831.

PEDAAL (Toetsomvang C-d')

<u>Bovenpedaal</u>	(Pijpwerk omvang C, D, E – d'; alle pijpen Cis en Dis op de laden van het onderpedaal)
Praestant. 8 Vt	C, D, E – d' in het front; 1702. Cis zink (Doornbos), Dis 1858 (met dubbele stemkrul).
Bourdon. 16 Vt	C, D, E – d' gedekt, metaal; behoudens Fis en d 1679 (Fis en d door Doornbos in vuren hout vernieuwd; in 1977 wegens houtworm vernietigd). Fis en d 2011. Cis, Dis gedekt, eiken; 1858.
Octaaf. 4 Vt	C, D, E – d' 1679 (C, D, E – a in 1679 frontpijpen, bes – d' in 1679 binnenpijpen). Cis, Dis 1858 (met stemkrul).
Bazuin. 16 Vt	De Schnitger-bazuin (C, D, E – d') werd in 1935 vervangen door een nieuwe (zonder Cis en Dis), op aparte, pneumatisch vanuit de bovenpedaalladen aangestuurde kegelladen. In 1990 zijn de bekens van dit register, met nieuwe houten stevels en koppen, alsmede nieuwe kelen en tongen (conform op de bovenpedaalladen aanwezige sporen en naar het voorbeeld van de pedaaltrumpet 8' en van de pedaalbazuin 16' in Uithuizen) weer op zijn oorspronkelijke plaats teruggezet. In 2011 zijn ook de bekens vernieuwd. Cis en Dis waren in 1858 toegevoegd op de onderpedaalladen; waarschijnlijk doorslaand en met halve bekerlengte. Uit overwegingen van plaatsruimte is in 2011 afgezien van reconstructie van deze twee pijpen.
Trompet. 8 Vt	C, D, E – d' houten stevels en koppen, metalen koppen en bekens; 1702; leer- en loodbeleg tot en met dis. Cis en Dis metalen stevels, koppen en bekens, 1858
Trompet. 4 Vt	C, D, E – d' houten stevels en koppen, metalen koppen en bekens; 1702; C, D, E – H loodbeleg, C, D, G, A ook leerbeleg. Cis en Dis metalen stevels, koppen en bekens, 1858.
<u>Benedenpedaal</u>	(Omvang C-d', en de aanvullingstonen Cis en Dis voor het bovenpedaal)
Subbas. 16 Vt	Gedekt, eiken, met zowel een labium aan de voor- als achterzijde; 1858.
Quint. 10 2/3 Vt	C – e gedekt, eiken; f – d' gedekt, metaal; 1858.
Violon. 8 Vt	In 1858 gemaakt als open, metalen register; in 1928 vermaakt tot Holpijp 8'.

WERKTUIGLIJKE REGISTERS

Koppeling. Rugpositief. bas. (trekkoppeling rugpositief-hoofdwerk C – h)
Koppeling. Rugpositief. disc: (trekkoppeling rugpositief-hoofdwerk c' – c''')
Koppeling. Hoofdmanuaal bas. (trekkoppeling hoofdwerk-bovenwerk C – h)
Koppeling. Hoofdmanuaal disc (trekkoppeling hoofdwerk-bovenwerk c' – c''')
Koppeling. Pedaal. (pedaal-rugpositief)
Tremulant. (Bovenwerk inliggend; 2011, naar Timpe-voorbeeld)
Afsluiting. Hoofdmanuaal.
Afsluiting. Rugpositief.
Afsluiting. Bovenmanuaal.
Afsluiting. Pedaal.
Calcante, Klok (1858)

Het orgel is na voltooiing van het pijpwerkherstel op de bestaande stemtoonhoogte ($a' = 480$ Hz bij 16° Celsius) gestemd in de gelijkzwevende temperatuur. Winddruk 82.4 mm. waterkolom.

© Peter van Dijk, adviseur bij de restauratie